

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальності	051, 071, 072, 075
Тривалість викладання	6 семестр, 11 чверть
Заняття:	5 години на тиждень
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	3 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=920>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams, команда «Бюджетування діяльності підприємства_2025-2026»

Інформація про викладача:

Букреєва Дар'я Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економічного аналізу і фінансів

Персональна сторінка
https://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/title_kozar.php

Е-пошта:
bukreieva.d.s@nmu.one

1. Анотація до курсу

Бюджетування діяльності підприємства – це знайомство з одним з методів фінансового планування, який відноситься до короткострокового поточного планування, та є його головним інструментом. У системі управління на основі розроблених бюджетів здійснюється координація різних видів діяльності підприємства, узгодження діяльності всіх його підрозділів, контроль і оцінка ефективності. На початку звітної періоду бюджет являє собою план чи стандарт, що формалізує сподівання менеджерів щодо продажів, витрат й інших фінансових операцій у наступному періоді. Наприкінці звітної періоду бюджет відіграє роль вимірника, що дозволяє менеджерам управляти за відхиленнями: порівнювати отримані результати з запланованими величинами і коректувати подальшу діяльність.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти системи знань та основ, методів і прийомів процесу розробки бюджетів на підприємстві, а також необхідних навичок щодо виконання робіт, які входять у компетенцію фахівця-економіста.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти із сутністю та етапами бюджетного планування на підприємстві;
- розглянути особливості застосування методи бюджетного планування та нормативні засади розроблення бюджетів;
- навчити здобувачів вищої освіти класифікувати бюджети; планувати структуру бюджетів підприємства та проводити їх консолідацію;
- навчити застосовувати технологію розробки операційних та фінансових бюджетів; аналізувати та контролювати виконання бюджетів підприємства.

3. Результати навчання:

- показати належний рівень знань у сфері фінансів, банківської справи та страхування, розуміння принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансових систем, фінансової термінології;
- виявляти та аналізувати ключові характеристики фінансових систем, оцінювати їх взаємозв'язки з національною та світовою економіками
- збирати, аналізувати та пояснювати необхідну інформацію, розраховувати економічні та фінансові показники, обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних інструментальних засобів;
- демонструвати навички складання фінансової звітності, аналізу та інтерпретації фінансової, статистичної та пов'язаної інформації (даних).

4. Структура курсу

Лекції:

Тема 1. Фінансове планування, як основа бюджетування діяльності підприємства (організація фінансового планування на підприємстві. Завдання та принципи фінансового планування. Методи фінансового планування: розрахунково-аналітичний, нормативний, балансовий, експертних оцінок, коефіцієнтів, економіко-математичного моделювання. Види і зміст фінансових планів (оперативне, поточне, стратегічне фінансове планування).

Тема 2. Процес бюджетування на підприємстві (сутність та значення бюджету при плануванні діяльності підприємства та його функціонуванні. Очікувані результати після впровадження бюджетування на підприємстві. Переваги та недоліки бюджетування. Функції та принципи бюджетування. Методологія бюджетування. Роль бюджетування у прийнятті управлінських та фінансових рішень. Інфраструктура бюджетного процесу та його складові: аналітична, облікова, організаційна, інформаційна, програмно-технічна).

Тема 3. Види та особливості розробки бюджетів на підприємстві (бюджетна структура підприємства. Чинники, що впливають на систему бюджетування підприємства: зовнішні та внутрішні. Етапи формування зведеного бюджету підприємства. Типова структура бюджетів виробничого і торговельного підприємств).

Тема 4. Розробка операційних бюджетів підприємства (види операційних бюджетів та їх особливості. Методичні основи підготовки операційних бюджетів. Бюджет продажів: сутність, методи прогнозування обсягу продаж, вибір цінової стратегії, графік надходжень від продажів. Бюджет виробництва: виробнича програма, планування запасів на складі. Бюджет прямих витрат на матеріали: сутність, методика розробки, розрахунок загального обсягу закупівлі. Бюджет прямих витрат на оплату праці: сутність, склад (змінна та умовно-змінна частини). Бюджет загальновиробничих витрат. Бюджет витрат на збут. Бюджет управлінських витрат).

Тема 5. Зміст і технологія складання фінансових бюджетів (види фінансових бюджетів та принципи їх побудови. Формування зведеного бюджету доходів і витрат. Технологія складання бюджету руху грошових коштів. Розробка бюджету активів і пасивів (бюджетного балансу).

Тема 6. Аналіз та оцінка виконання бюджетів підприємства (центри відповідальності та їх класифікація. Критерії оцінки діяльності центрів фінансової відповідальності. Види контролю. Сутність та завдання проведення бюджетного контролю на підприємстві. Система показників оцінки виконання бюджетів на підприємстві. Причини невиконання бюджетів. Сутність та основні методи факторного аналізу бюджетних відхилень).

Тема 7. Відповідальність та мотивація в бюджетуванні (взаємозв'язок основної мети підприємства та мотивації персоналу. Побудова «дерева цілей» підприємства. Ієрархія потреб. Системи мотивації).

Практичні:

1. Етапи формування зведеного бюджету підприємства
2. Розробка операційних бюджетів підприємства
3. Складання фінансових бюджетів
4. Аналіз та оцінка виконання бюджетів підприємства
5. Побудова «дерева цілей» підприємства

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедру на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – залік.

5. Система оцінювання та вимоги

5.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

5.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

Поточна успішність складається з успішності за виконання індивідуального розрахункового завдання (яке максимально оцінюється в 90 балів) та оцінок за роботу на лекційних заняттях (оцінюється 5 занять, участь у занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 10 балів). Отримані бали за виконане індивідуальне розрахункове завдання та лекційні заняття додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

6. Політика курсу

6.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

6.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365 та групи MS Teams.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Бюджетування діяльності підприємств» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або в групу MS Teams.

6.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

6.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквиумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

6.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

6.6. Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин), були активними учасниками практичних занять, про що свідчать відповідні відмітки у журналі викладача, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

6.7. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Бюджетування діяльності підприємств».

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. / В. Лещук, О. Кравчук – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 554 с.
2. Управлінський облік / І. Фарион, Т. Писаренко. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 792 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 704 с.

4. Букреєва Д.С. Контролінг – механізм ефективного управління підприємством / Д.С. Букреєва [Текст] : моногр. / Д.С. Букреєва; М-во освіти і науки України, Нац. Гірн. Ун-т. – Дніпро: НГУ, 2017. – 178 с.

5. Букреєва Д.С. Алгоритм вибору та індивідуалізації моделі бюджетування на підприємстві / О.В. Єрмошкіна, Д.С. Букреєва, Є. Подольний// Економіка та суспільство. Випуск №32, 2021. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-61>

6. Хоча Н.В. Бюджетування діяльності малих підприємств / Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. Том 30 (69). №2. – 2019. Режим доступу: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_2/48.pdf